

Leppäveden koulun toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

2024-2026

Sisällys

1.	Johdanto	3
2.	Tasa-arvo – ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoitus	3
2.1	Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä	4
2.2	Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä lainsäädäntö	6
3.	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön osa-alueet ja tavoitteet.....	7
3.1	Hallinto ja johtaminen	7
3.2	Pedagoginen toiminta	7
3.3	Tilat ja ympäristö	7
3.4	Asenteet ja vuorovaikutus.....	8
3.5	Huoltajat ja sidosryhmät	8
4.	XXX koulun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma	8
4.1	Arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista	8
4.2	Selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta	9
4.2.1	Henkilöstö.....	10
4.2.2	Oppilaat	11
4.2.3	Huoltajat	12
4.3	Tulosten yhteenveto ja sovitut toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi 2024-2026	13
	Lähteet.....	14

1. Johdanto

Tasa-arvon edistäminen ja yhdenvertaisuuden turvaaminen ovat osa perusopetuslaissa määriteltyjä opetuksen tavoitteita. Lisäksi ne ovat keskeinen osa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita ja sen arvopohjaa. Koulujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö pohjautuu ajatukseen siitä, että jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella oppilaalla on oikeus tulla kuulluksi, nähdäksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi omana itsenään sekä yhteisönsä jäsenenä.

Tasa-arvolaki edellyttää, että tasa-arvosuunnitelma tehdään yhteistyössä henkilöstön, oppilaiden ja opiskelijoiden sekä huoltajien kanssa. Suunnitelmissa edellytetään alkutilanteen kartoittamista.

2. Tasa-arvo – ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoitus

Tasa-arvolain mukaan sukupuolten tasa-arvoa tulee edistää kaikessa opetuksessa ja koulutuksessa. Koulujen tasa-arvotyön tavoitteena on edistää tasa-arvoa ja puuttua sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella tapahtuvaan syrjintään. Yhdenvertaisuustyön tavoitteena on edistää yhdenvertaisuutta ja puuttua muilla perusteilla tapahtuvaan syrjintään. Näitä ovat esimerkiksi ikä, alkuperä, kieli, uskonto, vakaumus, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen ja muut henkilöön liittyvät syyt. Syrjintä voi olla moniperusteista. Tällöin oppilas kokee useisiin eri ominaisuuksiin perustuvaa syrjintää eriaikaisesti tai samanaikaisesti. Tasa-arvolain mukaan koulut ja oppilaitokset ovat velvollisia laatimaan toiminnan kehittämiseen tähtäävän tasa-arvosuunnitelman eli toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman. Toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma on työkalu, joka tukee sukupuolten tasa-arvon edistämistä kaikessa koulun toiminnassa. Velvoite suunnitelman laatimiseen koskee kaikkia kouluja ja oppilaitoksia. Yhdenvertaisuuslain mukaan koulutuksen järjestäjän on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Koululla ja oppilaitoksilla on oltava suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja syrjinnän poistamiseksi. Tasa- arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat voidaan yhdistää yhdeksi suunnitelmaksi. Suunnitelman perimmäinen tarkoitus on, että tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden ajatus ja – tavoite saataisiin luontevasti sisällytettyä kaikkeen koulun tai oppilaitoksen toimintaan.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisessä ei ole kyse vain oikeudenmukaisuuden toteuttamisesta, vaan myös edellytysten luomisesta viihtyisän ja motivoivan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön syntymiseksi. Kun kaikkien osaamista ja työtä arvostetaan oikeudenmukaisesti, edistää se oppilaiden hyvinvointia ja kouluviihtyvyyttä. Tavoitteena on yhteistyökykyinen ja tuloksekas toimintaympäristö, jossa tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat osa koko yhteisön toimintakulttuuria. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on kaikkien koulun tai oppilaitoksen jäsenten velvollisuus. Erityisesti koulun tai oppilaitoksen johdon ja henkilökunnan sitoutuminen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin on tärkeää. Tasa-arvolaki edellyttää, että tasa-arvosuunnitelma tehdään yhteistyössä henkilöstön, oppilaiden ja opiskelijoiden sekä huoltajien kanssa. Suunnitelmissa edellytetään alkutilanteen kartoittamista.

Koulun toiminnan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden parantamiseksi keskeisiä kehittämiskohteita ovat

- häirinnän, syrjinnän ja vihapuheen tunnistaminen ja niihin puuttuminen
- toiminnan ja käytäntöjen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi ja niitä edistävien toimenpiteiden toteutuminen
- osallisuuden lisääminen

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista vaikeuttaviin asenteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Syrjivät asenteet ovat usein tiedostamattomia ja syrjivät rakenteet vaikeasti havaittavissa. Ilman asenteellisia muutoksia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi tehtävät toimenpiteet jäävät vaikutukseltaan pinnallisiksi ja lyhytkestoisiksi.

Tämä suunnitelma toimii pohjana Laukaan koulujen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistyölle ja tämän pohjalta jokainen koulu tekee oman toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmansa (luku 5). Suunnitelma päivitetään tarvittaessa, mutta vähintään kolmen vuoden välein. Tätä suunnitelmaa täydentävät koulujen toimintasuunnitelmat liitteineen sekä 1.8.2023 alkaen myös koulutuksenjärjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma.

2.1 Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä

Sukupuolen mukainen segregatio tarkoittaa sukupuolten välistä eriytymistä, eriyttämistä ja epätasapainoa. Koulutuksessa se ilmenee tavallisimmin siten, että tytöt ja pojat valitsevat eri oppiaineita ja koulutusaloja.

Syrjinnällä tarkoitetaan yhdenvertaisuuslain 6 § mukaan:

- 1) sitä, että jotakuta kohdellaan epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa (välitön syrjintä);
- 2) sitä, että näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa jonkun erityisen epäedulliseen asemaan muihin vertailun kohteena oleviin nähden, paitsi jos säännöksellä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia (välillinen syrjintä)
- 3) henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellista tai tosiasiallista loukkaamista siten, että luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri (häirintä);
- 4) ohjetta tai käskyä syrjiä.

Etninen syrjintä on ihmisten eriarvoista kohtelua sillä perusteella, että he kuuluvat tiettyyn etniseen tai kansalliseen ryhmään. Etnistä syrjintää voi olla myös erilaiseen asemaan asettaminen henkilön uskonnon tai kansalaisuuden perusteella.

Moniperusteisella syrjinnällä tarkoitetaan syrjinnän kohteeksi joutumista kahden tai useamman eri ominaisuuden perusteella. Esimerkiksi vammainen romani saattaa tulla syrjityksi sekä vammaisuuden että etnisen alkuperänsä perusteella.

Häirinnällä tarkoitetaan henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellista tai tosiasiallista loukkaamista siten, että luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri.

Vihapuhe on viestintää, joka lietsoo vihaa yhtä ihmistä tai ihmisryhmää vastaan. Viestintä voi olla puhetta, mutta se voi olla myös esimerkiksi kirjoituksia, kuvia, symboleja, musiikkia, piirroksia ja elokuvia.

Rodullistaminen tarkoittaa sitä, että ihmiseen liitetään esimerkiksi ihonvärin, uskonnon tai taustan takia tiettyjä oletuksia, stereotyyppioita tai ennakkoluuloja.

Yhdenvertaisuusperiaate on tärkeä hallinnon oikeusperiaate, joka velvoittaa tasapuoliseen kohteluun, johdonmukaisuuteen ja syrjimättömyyteen. Perustuslaki kieltää ihmisten asettamisen erilaiseen asemaan ilman hyväksyttävää perustetta. Hallintolain 6 § mukaan viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden.

Muodollisen yhdenvertaisuuden toteutuminen tarkoittaa sitä, että samanlaisessa tapauksessa ihmisiä tulee kohdella samalla tavoin. Muodollinen yhdenvertaisuus ei kuitenkaan ole sama asia kuin *tosiasiallinen yhdenvertaisuus*. Yhdenvertaisuuden aktiivinen edistäminen voi merkitä poikkeamista samanlaisen kohtelun periaatteesta, jotta heikommassa asemassa olevien ryhmien tosiasiallinen yhdenvertaisuus toteutuisi. Tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen edellyttää myös välilliseen syrjintään puuttumista. Välillinen syrjintä on usein tahatonta ja perustuu esimerkiksi siihen, ettei näennäisesti puolueettoman säännöksen tai käytännön vaikutuksia erilaisiin ihmisiin tunnusteta.

Kaikkien samanlainen kohtelu ei aina riitä takaamaan yhdenvertaisuuden toteutumista, vaan yhdenvertaisuus on myös eriarvoisuuksien tasoittamista esim. *positiivisen erityiskohtelun* avulla, sillä ihmisten lähtökohdat ja mahdollisuudet ovat erilaiset. Positiivinen erityiskohtelu tarkoittaa tietyn syrjinnälle alttiin ryhmän (esim. vanhukset, lapset, etniset vähemmistöt) asemaa ja olosuhteita parantavia erityistoimenpiteitä, jotka tähtäävät tosiasiallisen yhdenvertaisuuden turvaamiseen eivätkä asteeltaan muodostu toisia syrjiviksi. Yhdenvertaisuuslain 7 § mukaan positiivisen erityiskohtelun on oltava pyrityn tavoitteen kannalta oikeasuhteista. Suppeassa oikeudellisessa tarkastelussa positiivisella erityiskohtelulla tarkoitetaan määräaikaiseksi suunniteltuja rekrytointiin, uralla etenemiseen ja oppilasvalintoihin liittyviä toimenpiteitä, joilla lisätään aliedustettujen ryhmien osuutta työpaikoilla, eri henkilöstöryhmissä ja oppilaitoksissa. Ennakkoon suunnitellut painotukset vaikuttavat tilanteissa, joissa kahta muodollisesti pätevää hakijaa verrataan keskenään aliedustettua ryhmää edustavan hakijan hyväksi.

Laajemmassa tarkastelussa positiivisella erityiskohtelulla tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla tuetaan eri ryhmien tosiasiallista yhdenvertaisuutta ja osallistumismahdollisuuksia eri elämänalueilla. Esimerkiksi romanilasten koulunkäyntiä tukevat erityisjärjestelyt sekä tulkkauksen ja erikielisten tiedotusmateriaalien käyttö huonosti suomea puhuvien henkilöiden kanssa asioidessa ovat tällaisia toimenpiteitä. Tässä tapauksessa voidaan puhua myös asiakaslähtöisestä palveluiden kehittämisestä. Positiivisesta erityiskohtelusta kuulee joskus käytettävän harhaanjohtavaa termiä positiivinen syrjintä. Positiivisesta erityiskohtelusta ja sen kriteereistä säädetään lailla, ja terminä tulisikin käyttää aina positiivista erityiskohtelua, ei positiivista syrjintää.

Yhdenvertaisuuslain 5 § mukaan työn teettäjän tai koulutuksen järjestäjän on tarvittaessa tehtävä kohtuullisia mukautuksia vammaisten henkilöiden työhön tai koulutukseen pääsyn, työssä selviämisen ja työuralla etenemisen turvaamiseksi.

Kohtuullinen mukauttaminen tarkoittaa yksittäistapauksessa toteutettavia tarpeellisia ja asianmukaisia muutoksia ja järjestelyjä, joilla ei aiheuteta suhteetonta rasitetta esimerkiksi työnantajalle tai koulutuksen järjestäjälle, ja joilla varmistetaan vammaisten henkilöiden mahdollisuus nauttia tai käyttää kaikkia ihmisoikeuksia ja perusvapauksia yhdenvertaisesti muiden kanssa. Kohtuullisilla mukautuksilla edistetään vammaisten henkilöiden työllistymistä, työssä selviytymistä ja työn säilyttämistä, koulutusta ja elinikäistä oppimista.

2.2 Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä lainsäädäntö

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) ja sen muutos (1329/2014) 5a§

5 § (19.1.2023/101)

Tasa-arvon toteuttaminen koulutuksessa, opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa

Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista.

Varhaiskasvatuksen järjestäjien ja palveluntuottajien on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla on samat mahdollisuudet varhaiskasvatukseen ja että varhaiskasvatus tukee tämän lain tarkoituksen toteutumista.

Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa, opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

5 a § (30.12.2014/1329)

Toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi oppilaitoksissa

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden sekä huoltajien kanssa. Suunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää:

- 1) selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta;
- 2) tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi;
- 3) arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.

Erytystä huomiota tulee kiinnittää oppilas- tai opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla.

Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325

6 § (20.12.2022/1192)

Koulutuksen järjestäjän velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta

Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava, miten sen toiminta vaikuttaa eri väestöryhmiin ja miten yhdenvertaisuus muutoin toteutuu sen toiminnassa, ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.

3. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön osa-alueet ja tavoitteet

Koulujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyössä on kyse pitkäkestoisesta toiminnasta monien eri toimijoiden kesken. Koulujen ei myöskään oleteta tekevän kaikkia ehdotettuja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustekoja kerralla, vaan tasa-arvoista ja yhdenvertaista oppimisympäristöä rakennetaan teko kerrallaan.

Alla on kuvattu Tasa-arvokompassin tavoitteet, joista koulut poimivat omat kehityskohteensa perustuen tekemiinsä kartoituksiin.

3.1 Hallinto ja johtaminen

Koulu sitoutuu tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen pitkäjänteisesti. Henkilökunta osallistuu ja koulutautuu koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön. Opetuksen järjestäjän henkilöstökäytänteet edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Oppilaat osallistuvat aktiivisesti koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön.

3.2 Pedagoginen toiminta

Kaikkien luokka-asteiden ja oppiaineiden opetussisällöt edistävät läpileikkaavasti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Koulun opetussuunnitelma edistää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuutta, ja näiden sisältöjen käsittelyyn varataan riittävästi oppitunteja, työpajoja ja teemapäiviä. Oppimateriaalit edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, ja oppilaita kannustetaan oppimateriaalien kriittiseen arviointiin. Koulu purkaa valinnaisainevalintoihin liittyviä stereotyyppioita. Opetus ja oppilaanohjaus purkavat koulutus- ja uravalintojen sukupuoleen ja muihin ominaisuuksiin liittyvää segregaatiota (sosiaalista eriyttämistä esim. sukupuoleen tai etnisyyteen perustuen). Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvää opetusta suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa.

3.3 Tilat ja ympäristö

Koulu varmistaa kaikille yhdenvertaisen pääsyn kaikkiin koulun tiloihin. Oppilaiden tukipalvelut edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Koulussa esillä olevat materiaalit edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Oppilaat toimivat aktiivisesti koulun tilojen tasa-arvoistamiseksi ja yhdenvertaisuuden takaamiseksi.

3.4 Asenteet ja vuorovaikutus

Koulu tukee aktiivisesti sukupuolitietoista ja syrjimätöntä kielenkäyttöä. Koulu tukee oppilaiden käyttäytymistä sukupuolitietoisesti ja yhdenvertaisesti. Koulu toimii aktiivisesti kiusaaminen, häirinnän ja syrjinnän lopettamiseksi. Henkilökunta tarkastelee aktiivisesti asenteitaan ja vuorovaikutustaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmista. Oppilaat osallistuvat syrjinnän, seksuaalisen häirinnän ja muun sukupuoleen perustuvan väkivallan lopettamiseksi tähtäävään toimintaan.

3.5 Huoltajat ja sidosryhmät

Koulu ottaa huoltajat mukaan osaksi tasa-arvoisuus- ja yhdenvertaisuustyötä. Koulu viestii aktiivisesti tasa-arvo- ja yhdenvertaisuutta koskevista toimistaan. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat ovat esillä koulun verkkosivuilla. Koulu tekee tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä muiden yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa (esim. kirjasto, museot, teatterit, konserttievailut, työelämäyhteistyö). Oppilaat edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta lähiyhteisöissään ja laajemmin yhteiskunnassa.

4. Leppäveden koulun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma

Leppäveden koulun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma on päivitetty 3.4.2024. Seuraavan kerran suunnitelma päivitetään lokakuussa 2025.

4.1 Arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista

Aikaisempaan [Leppäveden koulun tasa-arvosuunnitelma 2020-2023](#) sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.

Lukuvuoden 2018 - 2019 teemana oli: **Kaikki mukaan peleihin ja leikkeihin**

Esimerkiksi: sovitut kummivälkät, määrätty leikkiryhmät, kaverioppilastoiminta, kaveripenkki, kiva - materiaali, tunne- ja vuorovaikutustaitotunnit, **ystävänäpäivätempaus, julistekilpailu ohjeista**

Lukuvuoden 2019 - 2020 kehittämiskohteeksi valittiin aihe **YSTÄVÄLLINEN YHTEISÖ**.

Kuukausiteemat olivat: tervehtiminen, kiittäminen, auttaminen, mukaan ottaminen, kannustava puhe, positiivinen palaute, yleisissä tilanteissa käyttäytyminen

Työskentelymuodot olivat monenlaiset. Esimerkiksi kertomuksia, draamaa, elokuvia yms.

Toiminnan tarkoituksena oli herättää oppilaat huomaamaan ympärillään tapahtuvia tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä ilmiöitä ja löytämään niihin rakentavia ratkaisuja.

Lukuvuoden 2020 - 2021 teema: Erilaisuus on rikkautta!

Opettajilta ja oppilaskunnalta pyydettiin ideointia teeman käsittelyyn.

Lukuvuoden 2021 - 2022 teemana on toisten kunnioitus ja yksilönä kohtaaminen.

Kuukausiteemoina:

- syyskuu: tervehtiminen
- lokakuu: toiselle kauniisti puhuminen
- marraskuu: toisen mielipiteen arvostava kuunteleminen
- tammikuu: toisen huomioon ottaminen
- helmikuu: kiitos, anteeksi, ole hyvä!
- maaliskuu: rehellisyys
- huhtikuu: erilaisuuden kunnioittaminen

Lukuvuoden 2022-2023 teema: Itsetunto, hyvinvointi ja vahvuudet. Kunkin kuukauden teema on valittu Hyvinvoinnin vuosikellosta, joka otettiin Laukaan kunnassa käyttöön 1.8.2022.

- Elokuu: Meidän ryhmämme
- syyskuu: Tunnetaidot
- Lokakuu: Kaveri- ja mediataidot
- Marraskuu: Kaveri- ja mediataidot sekä Läsnäolotaidot
- joulukuu: Läsnäolotaidot
- Tammikuu: Vuorovaikutustaidot
- helmikuu: Turvataidot
- maaliskuu: Omat vahvuuteni
- huhtikuu: Omat vahvuuteni sekä Onnellisuustaidot
- toukokuu: Onnellisuustaidot

Henkilökunnan palaute aiempien vuosien teemoista:

- Paljon on jo tehty aiheen eteen vuosien varrella.
- Oppilaita on osallistettu teemoihin joka lukuvuosi.
- Luokkien pitämät päivänavaukset, huomaa hyvä- teema on jäänyt mieleen.
- Joka kuukaudelle oma teema on tuonut selkeyttä suunnitelmassa pysymiseen.
- Teemoja tulee käsitellä laaja-alaisesti eri oppiaineissa.
- Eri asioita on kokeiltu. Toiset toiminut hyvin, toiset on kuopattu toimimattomana.
- Teemapäivät ovat yksittäisten oppituntien lisäksi tärkeitä.
- Toiminnan arviointi on tärkeää. Toisaalta myös haastavaa.
- Oppilaskunnan hallitusten kautta on tullut paljon hyviä ideoita.

4.2 Selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta

4.2.1 Henkilöstö

Tiimien keskustelu Tasa-arvokompassin työkirjan avulla ja näiden kirjaaminen.

Johtaminen

- Henkilöstöllä ei ole ollut mahdollisuutta kouluttautua asian tiimoilta.
- Henkilöstöä ja oppilaita on osallistettu tasa-arvo ja yhdenvertaisuusasioissa, mutta ei systemaattisesti.
- Kiusaamiskyselyt on pidetty vuosittain marraskuussa.

Pedagoginen toiminta

- Oppimateriaalivalinnoissa ei aina ole huomioitu, miten ne edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.
- Oppilasryhmittelyt, jonojen muodostaminen menevät välillä sukupuolen mukaan.
- Olemme aloittaneet toimintaa, jossa kaikenlaiset oppilaat opiskelevat yhdessä.
- WC- ja pukeutumistilat ovat toistaiseksi sukupuolijaottelulla.

Huoltajat ja sidosryhmät

- Vanhempaintoimikunta on uusi ja vasta suunnittelemme yhteistyömahdollisuuksia.
- Kirjasto yhteistyö on aika vilkasta ainakin uuden koulun puolelta.
- Hyvinvoinnin vuosikellossa ei ole erikseen huomioitu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuutta.

Tilat ja ympäristö

- Oppilaat saavat vaikuttaa joihinkin hankintoihin.
- Vanhalla koululla esteettömyys ei toimi kaikissa tiloissa.
- Vanhan koulun piha-alue on osittain puutteellinen.
- Koulupsykologin, terveydenhoitajan ja kuraattorin palveluiden saatavuus on ollut puutteellista.

Asenteet

- Koulussa järjestyssäännöt edellyttävät puuttumista kiusaamiseen ja syrjintään. Koulussa käytössä koskemattomuussääntö. Kaikki koulun aikuiset puuttuvat, jos jonkun koskemattomuutta rikotaan. Koskemattomuussäännön sisällöt käydään läpi joka lukuvuosi syksyn alussa ja säännöstä muistutellaan aina tarvittaessa lukuvuoden aikana. Myös vanhempia infotaan.
- Koulussa toimii KiSe-tiimi.
- Seksuaaliseen häirintään puuttumista käsitellään opetuksessa ja meillä on toimintaohjeet puuttumiseen.)
- Sukupuoli ei vaikuta oppilaan koulunkäyntiin. Koulussamme sukupuolineutraalius näkyy hyvin peleissä ja leikeissä välituntisin ja liikuntatunneilla, sekä pari- ja ryhmätöissä tavallisilla oppitunneilla.
- Turvataitoja sekä tunne- ja vuorovaikutustaitoja käsitellään ja harjoitellaan alkuopetuksesta lähtien.
- Koulullamme on kaikki liikunta- ja ulkoiluvälineet sukupuolineutraaleja.

[Tasa-arvokompassi-PERUSOPETUS.pdf \(maailmankoulu.fi\)](#)

[Tasa_arvokompassi-lukio.pdf \(rauhankasvatus.fi\)](#)

4.2.2 Oppilaat

Oppilaskyselyn tulokset:

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn vastausten koonti 7.3.2024
Leppäveden koulu

Kysely tehtiin vuosiluokille 1- 6 helmikuussa 2024.

Kyselyyn vastasi:

1.-2. luokan oppilaista	97,6 % > joista tyttöjä 54,9 % ja poikia 39,3 %
3.-4. luokan oppilaista	95,5 % > joista tyttöjä 39,3 % ja poikia 46,7 %
5.-6. luokan oppilaista	86 % > joista tyttöjä 47,8 % ja poikia 48,7 %

1.-2 luokat

Kyselyn tuloksista selviää, että 98 % vastanneista tuntee olonsa turvalliseksi koulussa ja, että heillä on mahdollisuus kertoa ajatuksistaan ja huolistaan jollekin aikuiselle ja, että heidän oma opettajansa kohtelee kaikkia luokkansa oppilaita tasa-arvoisesti. 85 % oppilaista kokee, että hän voi kertoa mielipiteensä luokassa. 22 % oppilaista kokee, että heitä on koskettu koulussa ikävästi ilman lupaa, enemmistöllä oppilaista ei ole tällaista kokemusta. Vain 3 % on sitä mieltä, että ei uskalla kertoa ikävästä koskettamisesta koulun aikuiselle.

Johtopäätös: 1.- 2.luokkien oppilaat kokevat olonsa turvalliseksi koulussa ja, että opettaja kohtelee oppilaita tasa-arvoisesti. Oppilaat luottavat koulun aikuisiin.

Toimenpiteet: Pidetään huolta, että tilanne jatkuu yhtä hyvänä jatkossakin.

3.- 4. -luokat

Kyselyn tuloksista selviää, että 95 % vastanneista tuntee olonsa turvalliseksi koulussa. 92 % oppilaista kokee, että heillä on mahdollisuus kertoa ajatuksistaan ja huolistaan jollekin aikuiselle. Kaikista vastanneista 23 % kokee, ettei opettaja kohtelee oppilaita tasa-arvoisesti. Heidän kokemuksensa on, että tyttöjä suositaan ja, että heitä ei esimerkiksi komenneta samalla tavoin kuin poikia. Enemmistö tytöistä (81 %) kokee, että heidän oma opettajansa kohtelee kaikkia luokkansa oppilaita tasa-arvoisesti. 84 % vastanneista kokee, että luokassa voi kertoa mielipiteensä.

17 oppilasta kokee, että heitä on koskettu koulussa ikävästi ilman lupaa. 93 % on sitä mieltä, että uskaltaa kertoa ikävästä koskettamisesta koulun aikuiselle.

Johtopäätös: 3.- 4.luokkien oppilaat kokevat olonsa turvalliseksi koulussa ja, että opettaja kohtelee oppilaita tasa-arvoisesti. Oppilaat luottavat koulun aikuisiin.

Toimenpiteet: Opettajat kiinnittävät erityistä huomiota tyttöjen ja poikien tasa-arvoiseen kohteluun.

Opettajien tulee keskustella oppilaiden kanssa, mistä tämä tulos saattaa johtua. Oppilaille annetaan ohjeet, kuinka toimia, jos häntä kosketaan ikävällä ja epämurkavalla tavalla.

5.-6. luokat

Kyselyn tuloksista selviää, että 96 % vastanneista tuntee olonsa turvalliseksi koulussa. 91,5% oppilaista kokee, että heillä on mahdollisuus kertoa ajatuksistaan ja huolistaan jollekin aikuiselle. 94 % kokee, että koulussa voi olla oma itsensä. Enemmistö oppilaista (83 %) vastaa, että oman mielipiteen ilmaiseminen luokassa on yhtä sallittua sekä tytöille että pojille. Muutama oppilas on sitä mieltä, että mielipiteen ilmaiseminen on sallitumpaa tytöille ja yhtä suuri määrä oppilaita vastaa, että mielipiteen ilmaiseminen on sallitumpaa pojille.

95 % vastanneista kertoo, ettei ole havainnut tai itse kokenut sopimatonta koskettamista. Kuusi oppilasta vastaa, että on kokenut em. kaltaista kohtelua. Viidessä tapauksessa häiritsijä oli toinen oppilas ja yhdessä tapauksessa koulun aikuinen.

Seuraavassa kysymyksessä 93 % vastaa, että ei ole itse nimitellyt tai koskettanut sopimattomasti toista oppilasta.

Syrjintään liittyvässä kysymyksessä 9 oppilasta on sitä mieltä, että koulussa syrjitään oppilaita uskonnon, kotitaustan, vammaisuuden, ulkonäön, puukeutumisen tai jonkun muun syyn perusteella. Syrjiminä näkyy näin vastanneiden mielestä haukkumisena, kiusaamisena, toiselle nauramisena sekä nimittelynä. 44 % vastaa tähän kysymykseen, että koulussa ei esiinny syrjintää ja lähes sama määrä vastaa, ettei osaa sanoa.

Johtopäätös: Lähtökohtaisesti Tiituspohja ja Leppävesi on alueena hyvin homogeeninen, mistä syystä oppilaat eivät välttämättä kohtaa erilaisuutta kouluarjessa tai vapaa-ajalla niin paljoa, kuin monessa muussa koulussa.

Lähes kaikki 5.-6. -luokkien oppilaista kokee olonsa turvalliseksi koulussa ja luottavat koulun aikuisiin. Tuloksista käy kuitenkin ilmi, että koulussamme on oppilaita, jotka ovat kokeneet sopimatonta koskettamista. On myös oppilaita, jotka myöntävät toimineensa sopimattomalla tavalla toista oppilasta kohtaan.

Toimenpiteet: Koulun aikuisten pitää uskaltaa puhua asioista niiden oikeilla nimillä. Pitää entistä enemmän valistaa oppilaita, mistä häirinnässä on kyse, millaista häirintää voi olla ja kuinka toimia, jos kohtaa tai kokee häirintää. Koskemattomuussääntöä kannattaa jatkaa edelleen ja muistuttaa siitä jatkuvasti. Tunne- ja vuorovaikutustunnit pidetään viidesluokkalaisilla viikoittain ja tunneilla huomioidaan myös häirintäteemaa sekä syrjimyksen ehkäisyä.

4.2.3 Huoltajat

Vanhempaintoimikunnan (15.1.2024 kokous) terveiset koululle:

- Koulussa on vähän maahanmuuttajia. Huomioidaan tätäkin arjessa ja asenteiden opetuksessa.
- Mahdollisuus pienryhmään on tärkeää. Oppilaat integroidaan sujuvasti muihin ryhmiin.
- Nepsy-lapset huomioidaan hyvin. Huomioidaan ja ymmärretään piirteiden tuoma erilaisuus. (Esim. kaikki eivät tervehti samalla tavalla, osalla on aistiherkkyttä yms.)
- Tietoisuuden lisääminen erilaisuudesta on tärkeää. Puhutaan avoimesti aiheesta koulussa. Tätä kautta opetetaan oppilaita kohtaamaan erilaisuutta.
- Myös vanhemmille tietoisuuden lisääminen on tärkeää. (Kurssit, valmennukset, vanhempainillat)
- On hyvä tiedottaa vanhempia erikseen, jos kotisivuille päivitetään jotakin uutta ja tärkeää. Vanhemmat eivät vieraile säännöllisesti kotisivuilla.

4.3 Tulosten yhteenveto ja sovitut toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi 2024-2026

Tehtyjen kartoitusten, kyselyjen ja keskustelujen perusteella saatujen tulosten yhteenveto kirjataan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan. (Muistetaan oppilaiden osallistaminen). Näiden pohjalta päätetään toimenpiteet, joita lähdetään edistämään lukuvuosina 2024-2026.

Koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma julkaistaan koulun verkkosivuilla, josta sitä voidaan linkata esim. Sidosryhmille.

Leppäveden koulun sovitut toimenpiteet lukuvuonna 2024-2025

JOHTAMINEN

- Valitaan oma lukuvuositeema jokaiseen lukuvuoteen.
- Oppilaskunnan hallitus (4.-6.lk) auttaa oppilaskyselyn laatimisessa.
- Vuosittaiseen kiusaamiskyselyyn (marraskuu) lisätään muutama kysymys tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyen.

PEDAGOGINEN TOIMINTA

- Liikuntatunneilla havainnollistetaan, minkälaista olisi liikkua, jos rajoitteita. (paraolympiapäivämateriaalin pohjalta)
- Teemaviikko lukuvuositeeman pohjalta. (Hyödynnetään valmiitakin materiaaleja)
- Myös henkilökunta arvioi ja peilaa omaa toimintakulttuuriaan.

HUOLTAJAT JA SIJDOSRYHMÄT

- Kutsutaan kouluun vierailijoita ja toivotetaan tervetulleeksi kouluun. (Esim. eri ammattien edustajia)
- Huoltajille annetaan mahdollisuus kommentoida valmista suunnitelmaa.

TILAT JA YMPÄRISTÖ

- Pitkän ajan tavoite: Uusi yhteinen koulurakennus saman katon alla.
- Tehdään koulukierros nepsyopettajien johdolla: Nepsysilmälasein tehty koulukierros joka syksy.
- Eriyttämistilojen käyttöä tehostetaan ja mahdollistetaan mahdollisimman monelle oppilaalle.

ASENTEET

- Henkinen koskemattomuus huomioidaan vielä paremmin ja sovitaan konkreettiset seuraamukset.
- Pienryhmätoimintaa ja integrointia jatketaan ja kehitetään edelleen.
- Monikulttuurinen henkilökunta omalta osaltaan toimii kasvattavana kokemuksena.

Lähteet

<https://www.potentiaalihanke.fi/sanasto/>

[Koulutuksen sukupuolen mukainen segregatio - THL](#)

[Tasa-arvotyö on taitolaji | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)

<https://syrjinta.fi/web/yhdenvertaisuusvaltuutettu/positiivinen-erityiskohtelu>

Yhdenvertaisuuslaki

[Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX®](#)

Tasa-arvolaki

[Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

Tasa-arvovaltuutettu

[Tasa-arvotyö kouluissa ja oppilaitoksissa | Tasa-arvovaltuutettu](#)

[Etusivu - Yhdenvertaisuus](#)

[Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu oppilaitoksissa | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)

[Tasa-arvokompassi-PERUSOPETUS.pdf \(maailmankoulu.fi\)](#)

[Tasa_arvokompassi-lukio.pdf \(rauhankasvatus.fi\)](#)

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/opas-seksuaalisen-hairinnan-ennaltaehkaisemiseksi-ja-siihen>